

על כרחק משום דקם ליה ברשותיה, א"כ אפילו באונסים נמי. ע"כ. ומקשים שדבריו מבוארים להדיא בפירש"י בד"ה בשומר חנם נאמר וכו' כגון שומר חנם בין בגניבה בין באונסין דמדשלח בה יד קנאה וקמה ברשותו וכו', ומה חידש הרש"ש? ונ"ל דמפירש"י י"ל דפשיט"ל מאיזה מקור שחייב גם באונסין, ומ"ש דמדשלח בה יד קנאה וכו', הוא טעם לדין ולא מקור הדין. ועל זה מקשה הרש"ש דמנא לן גוף הדין שחייב גם באונסין (וקבע קושיתו על הגמ' ולא על פירש"י, משום שהיא חזקה יותר שסותרת הק"ו, דאימא לך דיו לבא מן הדין להיות כנדון ואינו חייב רק בגניבה ולא באונסין). ותירץ שאין זה טעם אלא מקור הדין דעל כרחק אתה מחייבו בגניבה משום דקמה ליה ברשותיה, וא"כ אפילו באונסין נמי. כנ"ל בכוונת הרש"ש. ופשוט.

(ד) בשו"ת תורה לשמה (סי' ת"י) נשאל באב"ד זקן שהיה משותק רח"ל ולא יכול לדבר רק לכתוב. ובא איש אחד לבקרו, ובבואו כתב האב"ד "האי גברא אלמא בא", ואחר ימים נלב"ע האב"ד. אם לסמוך על כתב ידו לדון את האיש כדין גברא אלמא (עיין ב"מ דף ל"ט ע"ב). והשיב שאין ראיה מדברים אלו כלל ועיקר, כי יש לפרש כוונתו בלשון שאלה: האי גברא למה בא לכאן? ותיבת אלמא ר"ל למה. וכ"כ בספר הליכות עולם (שער ב' פ"א) אלמא הוא כמו שמע מינה ויש אלמא שהוא כמו למה וכו'. ומאחר שיש לפרש כן וגם זה הפירוש אינו רחוק וזר, לכן אין לדון מתוך דברים אלו כלום. עכת"ד. ולפני שנים רבות (בירחון אור תורה תשרי התשל"ו עמוד קסה) העירותי בס"ד דאלמא שפירושה למה צריכה להיות בה"א בסוף תיבה, וכן הוא בכל הש"ס אלמה אמר רבי פלוני. וקריאתה האל"ף בשוא פתח (כצ"ל באו"ת) עם תיבת למה והמ"ם דגושה וכו'. ומ"ש בהליכות עולם, על כרחק נפל בו ט"ס וצ"ל אלמה בה"א. ע"כ. אולם כעת מצאתי שני מקומות בש"ס שבאה אלמא באל"ף במקום אלמה. הראשון ביומא (דף ע"ג סע"ב) אי הכי לא ניחייב עליה קרבן שבועה אלמא תנן וכו', והמקור השני בשבועות (דף כ"ו סע"א) מתקיף לה רב יוסף אלמא חפץ בלא שבועה לא משכחת לה וכו'. ולכאורה בשניהם צ"ל אלמה בה"א. והראני ידין ר' נסים מזגני הי"ו בצילום ש"ס דפוס אמשטרדם תע"ו (שהוגה היטב ע"י הגאון ר' יוסף שמואל זצ"ל שחזר על הש"ס מ"ב פעמים) במסכת יומא אלמה בה"א, וכן במסכת שבועות תוקן בש"ס עז והדר אלמה בה"א. אולם מפירש"י בשבועות שם שכתב: אלמא לא, אין אתה מוצא זו בלא זו "בתמיה" וכו', נראה שאינו מפרש אלמה בלשון שאלה אלא במוכח שמע מינה לדברין אין אתה מוצא זו בלא זו, וא"כ שפיר גרסינן אלמא באל"ף. גם מה שכתבתי להגיה בספר הליכות עולם אלמה